

mohou vésti k různým výsledkům, musil i odvolací soud setrvati na cestě soudem prvé stolice nastoupené a ve svém výroku o žalobcovu právním nároku výraz dáti v ten rozum, zda žalobnímu nároku z tohoto či onoho důvodu vyhovuje, či nevyhovuje. Odvolací soud ovšem prohlásil, že žádnému z odvolání nevyhovuje, avšak tím, že dodal, že rozsudek napadený opravuje, nevyřídil správně obě odvolání a vzhledem na právní stanovisko prvého soudu se strany jedné a důvody odvolacího soudu se strany druhé plyne, že odvolání žalobcovu vskutku vyhovuje — tedy mění dle právního stanoviska prvého soudu jeho rozsudek. Tu nejde tedy o stylistickou opravu neb úpravu rozsudku prvé stolice, jakou má na mysli § 419 c. ř. s., neboť tu by musil odvolací soud rozsudek napadený v plném rozsahu potvrditi, což se nestalo — jest tu proto rozpor ve výroku samém a uplatňovaný důvod jest opodstatněn.

Čís. 5616.

Nárok státu proti pěstiteli brambor, jenž je spotřeboval k výrobě lihu, na zaplacení rozdílu mezi přejímací a příkazovací cenou brambor jest nárokem soukromoprávním.

Výnosy, vydané na základě a v mezích zmocnění nařízení ze dne 13. září 1920, čís. 520 sb. z. a n. mají moc závaznou. Byly-li brambory určeny k průmyslovému zpracování, bylo lze přejímací a příkazovací ceny stanoviti i v tom případě, že pěstitel spotřebuje brambory, které sám vypěstoval. Porušil-li spotřebitel brambor zvláštní předpis tím, že si je nedal přikázati komisionářem obilního ústavu, jest povinen nahraditi státu rozdíl přejímací a příkazovací ceny.

(Rozh. ze dne 5. ledna 1926, Rv I 1444/25.)

Žalovaná, majitelka lihovaru, spotřebovala v něm v kampani 1920/1921 934 q vadných brambor, z čehož jí bylo Státním obilním ústavem vyúčtováno ve smyslu výnosu ministerstva pro zásobování lidu ze dne 14. října 1920, čís. 87790/6720 z roku 1920 toliko 432.40 q a to rozdílem mezi cenou výkupní 25 Kč a cenou přidělovací 40 Kč za 1 q. V žalobě domáhal se pak stát na žalované zaplacení 7524 Kč, to jest rozdílu 15 Kč při 1 q za zbytek (501.6 q). Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolání, opírajícímu se jenom o dovolací důvod nesprávného právního posouzení (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), nelze přiznati úspěchu. Vycházejíc z právního názoru, že rozdíl mezi přejímací a příkazovací cenou bramborů z vlastní sklizně jest veřejnou spotřební dávkou, jež může býti uložena jenom zákonem, snaží se dovolání dovoditi jednak protiústavnost výnosu ministerstva pro zásobování lidu ze dne 14. října 1920, čís. 87790/6720, jímž byla přejímací cena stanovena na 25 Kč, příkazovací

cena pak na 40 Kč, jakož i protiústavnost vládního nařízení ze dne 13. září 1920, čís. 520 sb. z. a n., na jehož základě byl onen výnos vydán, jednak — a to teprve v řízení dovolacím — nepřípustnost pořadu práva. Oba závěry jsou liché, poněvadž jest nesprávným jejich předpoklad, totiž že šlo o veřejnou dávku. V pravdě jde jenom o rozdíl mezi cenou, kterou stát při vázaném hospodaření brambory platil pěstitelům bramborů a cenou, za kterou brambory přenechával spotřebitelům. Ceny ty musily býti podle zákonů národohospodářských, platících jak pro obchod svobodný, tak pro obchod vázaný, různé, a musila býti příkazovací cena vyšší. Nahodilá okolnost, že v tomto případě byla pěstitelem i spotřebitelem bramborů táž osoba, nemá na právní povahu obou cen vlivu, a nemůže býti z ní dovozováno, že by jejich rozdíl měl právní povahu veřejné dávky. Stejně bezpodstatný jest další důvod, uváděný dovolatelkou pro nezákonnost ministerského výnosu ze dne 14. října 1920, totiž že vláda byla sice oprávněna podle zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n. upravit obchod brambory nařízením, že však toto zmocnění nemohlo býti dále předáno jednotlivým vládním orgánům, a že proto zmocnění, udělené teprve vládním nařízením čís. 520/1920 ministerstvu pro zásobování lidu a výnosy tohoto ministerstva, vydané na základě tohoto zmocnění, nemají zavazující moci. Má-li, jak dovolání samo uznává, vládní nařízení čís. 520/1920 moc zákona, zavazují výnosy, vydané na základě zmocnění jím udělených, právě tak, jako kdyby byly vydány na základě zmocnění, uděleného samým zákonem, ovšem jen potud, pokud byly vydány v mezích uděleného zmocnění a nejsou s ním v rozporu. Dovolání se pokouší doličiti tento rozpor výkladem, že Šem 3 vládního nařízení byly brambory, určené k průmyslovému zpracování, zásadně vyloučeny ze zabavení, vysloveného v Šu 1, takže nebylo pro ně vůbec možno stanoviti nějaké ceny, přehlíží však, že vyloučení to právě nebylo zásadní, nýbrž obmezeno poukazem na § 28, jímž bylo ministerstvo pro zásobování lidu pověřeno, aby po slyšení příslušných odborných institucí nejen určilo množství bramborů pro průmyslové zpracování, nýbrž také upravilo způsob provedení přidělů jednotlivým podnikům. Podle tohoto zmocnění mohly býti na rozdíl od bramborů, určených k lidské výživě, k sadbě a ke zkrmení, stanoveny u bramborů, určených k průmyslovému zpracování, přejímací a příkazovací ceny i v tom případě, že pěstitel spotřebuje brambory, které sám vypěstoval. Nelze pokládati za vykořisťování pěstitelů bramborů způsobem, přičítícím se dobrým mravům, když ministerstvo udělené mu plné moci použilo ku stanovení přejímací a příkazovací ceny různými částkami také v těch případech, v nichž pěstitel sám brambory zpracoval, takže erár na rozdíl cen vydělával bez jakýchkoliv výloh 15 Kč na 1 q. Nehledíc k tomu, že ministerský výnos byl vydán na žádost a po slyšení družstva hospodářských lihovarů, při čemž hospodářské i právní zájmy žalované strany byly náležitě obhájeny, dlužno míti na mysli, že předmětem vázaného hospodaření byly nejenom brambory určené ku zpracování na lih, nýbrž také lih, vyrobený z těchto bramborů. Tento převzat státem za ceny stanovené úředně, při stanovení těchto cen bylo pak přihlíženo ke všem výrobním nákladům, tedy také k příkazovacím cenám bramborů,

takže pěstitelé bramborů nebyli hospodářsky zkráceni tím, že musili za zpracování vlastních bramborů odvésti státu peníz, rovnající se rozdílu přejímací ceny, nýbrž byli za to odškodněni přejímací cenou vyrobeného lihu. Konečně namítá žalovaná strana proti právnímu posouzení nižších soudů, že i zabavené brambory musily býti státem koupeny a prodány, že úkony ty vyžadují ke své platnosti a závaznosti náležitě formy, určené obecným zákoníkem občanským, že tato forma nebyla zachována a proto k prodeji a koupi nedošlo a nelze mluvit o nějaké ceně. Ani tato námitka neobstojí. Všeobecná pravidla občanského zákoníka o koupi a prodeji předpokládají svobodný obchod, pro vázaný obchod platí zvláštní, pro něj vydané právní normy. Žalovaná strana porušila svémocně tyto zvláštní předpisy tím, že si nedala brambory, spotřebované na lih, předem přiděliti komisionářem Zemského obilního ústavu. To se nemohlo státi na úkor státu, proto jest žalovaná povinna nahraditi mu, co mu jejím zakázaným jednáním ušlo, totiž zažalovaný rozdíl přejímací a příkazovací ceny.

Čís. 5617.

Rukojmí a plátce nemůže ničeho namítati proti dluhu, uznal-li hlavní dlužník dluh vůči věřiteli a rukojemský závazek vznikl teprve po tomto uznání.

(Rozh. ze dne 5. ledna 1926, Rv I 1468/25.)

Směnečný platební příkaz proti rukojmímu a plátci byl ponechán v platnosti soudu všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesprávné posouzení právní spatřuje dovolatelka v právním názoru odvolací stolice, že jest lhostejno, zda vůbec a kolik Markéta Z-ová (hlavní dlužnice) dluhuje žalobkyni, že Z-ová ručí na základě uznání, a že proto jest dovolatelka povinna zaplatiti jako rukojmí a plátkyně. Dovolatelka míní, že jí nikdy nemůže vzejíti škoda z toho, že hlavní dlužnice uznala dluh, jenž není po právu, že ona ručí podle §u 1344 obč. zák. pouze akcesoricky a že tato akcesoričnost jejího ručení pojata je výslovně do rukojemské smlouvy. Poukazuje k tomu, že odvolací soud úplně přehlédl, že její rukojemský závazek může pozůstávati jenom vedle hlavního dluhu, ale že, i kdyby šlo o rukojemský závazek rukou společnou a nedílnou, nemůže požadováno býti na ní jako rukojmím placení dluhu, jenž už nebyl po právu v době, kdy byl rukojemský závazek uskutečněn, třebas hlavní dlužnice sama dodatečně uznala tento po právu nepozůstávající dluh za svou pravou závaznost. Tvrdíc tedy, že jako rukojmí ručí po zákonu a podle rukojemské smlouvy jenom za dluh po právu stávající, míní, že napřed mělo býti zjištěno, zda Markéta Z-ová skutečně ještě něco dluhuje žalobkyni. Leč odvolací soud neshledal, že sporná věc posouzena byla v odvolacím rozsudku nesprávně, naopak